

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ
З ДИСЦИПЛІНИ**

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

*(для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності
191 – Архітектура та містобудування)*

Харків – ХНУМГ ім. О. М. Бекетова – 2018

Методичні рекомендації для практичних завдань з дисципліни «Методологія наукових досліджень» (для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. І. В. Древаль. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 22 с.

Укладач д-р арх., доц. І. В. Древаль

Рецензент д-р арх., доц. Г. О. Осиченко

Рекомендовано кафедрою містобудування, протокол № 1 від 29.08.2016.

ЗМІСТ

Вступ	4
1 Загальні положення.....	5
2 Зміст та розподіл часу виконання практичних занять з курсу.....	7
3 Робота над структурою та змістом автореферату магістерської роботи.....	9
4 Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	14
5 Критерії оцінки практичної роботи.....	14
Рекомендовані джерела	15
Додатки	17

ВСТУП

В методичних вказівках викладені основні положення щодо організації та проведення практичних занять з курсу «Методологія наукових досліджень», що відноситься до нормативної частини магістерської підготовки архітекторів. Дисципліна «Методологія наукових досліджень» викладається в тісній взаємодії з практичним курсом «Комплексне архітектурне проектування», «Науково-дослідна робота студента», «Теорія містобудування», починаючи з вибору загального об'єкта для проектування і закінчуючи взаємним урахуванням результатів наукових пошуків, перед проектного аналізу і проектних розробок з цих дисциплін.

Методологія *наукових досліджень* розглядається в даному курсі як сукупність методів, методик, прийомів дослідження, що застосовуються в сучасній науці, їх структурної будови та послідовності виконання. Курс максимально адаптований для його засвоєння та використання саме архітекторами.

Матеріали викладені з урахуванням міждисциплінарних зв'язків, а також нормативів розподілу часу для теоретичної та науково-пошукової роботи студентів у відповідності з регламентом робочої програми навчальної дисципліни.

Мета вивчення дисципліни:

– опанування магістрами знань, вмінь та навичок в галузі організації наукового дослідження в архітектурній сфері знань.

Завдання вивчення дисципліни:

– забезпечити зміст та об'єм знань і вмінь, що дозволять магістру самостійно виявляти проблемні ситуації в сфері архітектурно-містобудівної діяльності, формулювати та вирішувати проблеми наукового дослідження.

– здійснити впровадження результатів наукових досліджень в практику проектування архітектурно-містобудівних об'єктів;

– скласти автореферат магістерської роботи.

Оцінка роботи студентів є складовою диференційованої загальної оцінки за семестр за рейтинговою системою. Максимальна сумарна оцінка – 100 балів.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Характерною рисою сучасної архітектурно-містобудівної діяльності в Україні є потреба у нарощуванні в її структурі науково-дослідницької складової. Стрімке підвищення ролі науки в сучасному світі потребує від майбутнього магістра архітектури значного підвищення теоретичної складової його підготовки, тобто вміння ефективно організовувати та проводити наукові дослідження, які є важливою складовою архітектурно-містобудівної діяльності. Саме наукові дослідження є основою передпроектного аналізу в архітектурі та містобудуванні, фундаментом побудови концепцій проектних рішень, прогнозування розвитку об'єктів та базою для визначення критеріїв оцінки отриманих результатів проектування. Сьогодні у розвинутих країнах стадія передпроектного аналізу, розробки науково-обґрунтованої концепції формування архітектурно-містобудівних об'єктів та критеріїв оцінки прийнятих рішень складає до 70% часу та коштів.

Перш ніж приступити до виконання магістерської роботи, що є науковим дослідженням, пошукачі звання «магістр» повинні ознайомитися з методологією та методами наукової роботи. За визначенням методологія науки (гр. *methodos* - спосіб, метод і *logos* - наука, знання) - це система методологічних і методичних принципів і прийомів, операцій і форм побудови наукового знання, що в кінцевому сенсі спрямовані на вирішення певних дослідницьких проблем, в тому числі архітектурно-містобудівних.

Кожна дослідницька робота будується навколо якоїсь проблеми, народжуються з практики спостереження навколишнього світу і потреб життя.

Проблеми в архітектурно-містобудівній сфері діяльності породжуються *невідповідністю* функціонально-просторової організації *середовища* життєдіяльності актуальним *потребам* соціуму в умовах відсутності (або недостатності) наукових рекомендацій (алгоритмів) для позитивних змін ситуації.

Щоб вирішити абияку проблему необхідні певні, спеціальні заходи, а саме *наукова діяльність*. Складність завдань, що вирішує магістр архітектури, визначається недостатністю застосування стандартних, алгоритмізованих прийомів для рішення певного проектного завдання та необхідністю використовувати для вирішення проблеми інструментів наукового дослідження.

Тема практичної роботи: розробка вступної частини автореферату магістерської роботи на основі:

- виявлення проблемної ситуації в архітектурно-містобудівному середовищі;
- формулювання теми можливого наукового дослідження;
- вивчення побудови сучасних наукових досліджень в сфері архітектури та містобудування на прикладі;

Мета роботи – поглиблення і застосування знань, отриманих у

лекційному курсі, засвоєння студентами основ методології наукових досліджень та їх застосування при розробці вступної частини автореферату магістерської роботи.

Роботу виконують згідно з індивідуальною темою магістерської дисертації, на основі обраної проблемної ситуації в архітектурно-містобудівному середовищі.

Завдання роботи:

- виявити та сформулювати суть актуальної проблемної ситуації в сучасному архітектурно-містобудівному просторі;
- сформулювати тему наукового дослідження;
- сформулювати актуальність теми дослідження в соціальному, проектно-практичному та науково-теоретичному аспектах;
- описати об'єкт дослідження та сформулювати предмет дослідження;
- сформулювати ціль та межі дослідження ;
- сформулювати завдання дослідження в логічній послідовності;
- сформулювати гіпотезу дослідження;
- побудувати методику дослідження на основі обґрунтованого та доцільного залучення певних методів;
- визначати наукову новизну та практичну корисність результатів дослідження.

2 ЗМІСТ ТА РОЗПОДІЛ ЧАСУ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ

При організації та проведенні практичних занять з курсу «Методологія наукових досліджень» ставиться завдання поетапного засвоєння студентами знань та вмінь проведення наукового дослідження. Для цього студент повинен перед кожним практичним заняттям виконати певний об'єм роботи за тематикою, вказаною в таблиці, що наведена нижче. В ході практичного заняття відбувається перевірка роботи та обговорення теми заняття.

Зміст та розподіл часу виконання практичних занять з курсу

Таблиця 1

Вид учбових занять	Години	Тематика, зміст та методичні вказівки з проведення практичних занять
1	2	3
<p style="text-align: center;">Практичне заняття 1 Проблемна ситуація в архітектурі та містобудуванні, обґрунтування актуальності дослідження. Вимоги до оформлення 1-ї частини тексту автореферату.</p>	2	Обговорення проблемних ситуацій в архітектурно-містобудівній сфері та обґрунтувань актуальності досліджень
<p style="text-align: center;">Самостійна робота 1 Вибір об'єкта та предмета дослідження</p>	8	Опрацювання змісту рекомендованої літератури за темою заняття. Опрацювання літературних джерел з характеристик об'єкта дослідження на основі самостійного пошуку інформації. Оформлення 1-ї частини тексту автореферату.
<p style="text-align: center;">Практичне заняття 2 Обговорення вибору об'єкта та предмета дослідження</p>	2	Обґрунтування вибору об'єктів та предметів дослідження. Результати роботи оформлюються у вигляді фрагменту пояснювальної записки, що уключає текстовий матеріал.
<p style="text-align: center;">Самостійна робота 2 Формулювання об'єкта та предмета дослідження</p>	8	Опрацювання змісту рекомендованої літератури за темою заняття. Опрацювання та формулювання об'єкта та предмета дослідження у вступній частині автореферату магістерської роботи. Оформлення 2-ї частини тексту автореферату
<p style="text-align: center;">Практичне заняття 3 Х характеристики об'єкта та предмета дослідження. в архітектурно-містобудівній сфері</p>	2	Обговорення характеристик об'єктів та предметів дослідження. Результати роботи оформлюються у вигляді фрагменту пояснювальної записки, що уключає текстовий матеріал.

Продовження таблиці 1

1	2	3
Самостійна робота 3 Формулювання мети, меж та завдань дослідження	10	Опрацювання змісту літератури за темою заняття. Опрацювання та формулювання мети, меж та завдань дослідження для вступної частини автореферату. Оформлення 3-ї частини тексту автореферату
Практичне заняття 4 Обґрунтування мети та завдань дослідження	2	Обґрунтування мети, меж та завдань дослідження. Результати роботи оформлюються у вигляді фрагменту пояснювальної записки.
Самостійна робота 4 Формулювання та обґрунтування наукової новизни дослідження	8	Опрацювання змісту рекомендованої літератури за темою заняття. Опрацювання тексту наукової новизни дослідження вступної частини автореферату магістерської роботи. Оформлення 4-ї частини тексту автореферату. Результати роботи оформлюються у вигляді розділу автореферату
Практичне заняття 5 Формулювання наукової новизни дослідження	2	Обґрунтування та розкриття наукової новизни дослідження.
Самостійна робота 5 Обґрунтування практичної значущості дослідження	4	Опрацювання тексту практичної значущості дослідження. Оформлення 5-ї частини тексту автореферату у вигляді фрагменту тексту
Практичні заняття 6 Обговорення змісту практичної значущості дослідження.	2	Обґрунтування практичної значущості дослідження. Опрацювання 6-ї частини тексту автореферату
Самостійна робота 6 Обґрунтування методики дослідження	8	Опрацювання змісту рекомендованої літератури за темою заняття. Опрацювання тексту методики дослідження вступної частини автореферату магістерської роботи. оформлення 6-ї частини тексту автореферату
Практичні заняття 7 Обговорення методики дослідження	2	Обговорення методик дослідження. Результати роботи оформлюються у вигляді розділу пояснювальної записки, що включає текстовий матеріал
Самостійна робота 7 Завершення оформлення вступної частини автореферату магістерської роботи	12	Оформлення 7-ї частини тексту автореферату. Ітогове опрацювання тексту вступної частини автореферату магістерської роботи. Опрацювання списку літератури.
Практичні заняття 8 Обговорення загального змісту автореферату магістерської роботи	2	Ітогове обговорення змісту автореферату та задачі роботи. Заняття проводиться у формі обговорення доповідей та представлених матеріалів опрацювання практичного завдання

З РОБОТА НАД СТРУКТУРОЮ ТА ЗМІСТОМ АВТОРЕФЕРАТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1 Формулювання назви магістерської роботи

В ході виконання практичної роботи даного курсу розглядаються прикладні архітектурно-містобудівні проблеми. Рішення завдань таких робіт спрямовані на вдосконалення конкретного елемента архітектурно-містобудівного середовища, тобто об'єкту дослідження.

Назва дисертації має бути якомога коротшою, відповідати обраній спеціальності та суті вирішеної наукової проблеми, вказувати на мету дисертаційного дослідження, його об'єкт і предмет, а також (можливо) межі дослідження. Проблема завжди виникає тоді, коли старе знання вже виявило свою неспроможність, а нове ще не набуло розвинутої форми.

Приклад. Тема дослідження: «Містобудівні принципи планувального вдосконалення озелених територій загального користування історичного центру міста». Тут відповідність обраній спеціальності віддзеркалена у застосуванні таких термінів як «містобудівні принципи», «функціонально-планувальне» вдосконалення.

Мета дослідження – формулювання принципів планувального вдосконалення рекреаційних просторів історичного центру міста в умовах реконструкції.

Об'єкт дослідження – озеленені території загального користування історичного центру міста.

Предмет дослідження – планувальне вдосконалення рекреаційних просторів історичного центру міста.

Межі дослідження – об'єкти розглядаються в умовах реконструкції.

2 Зміст і структура вступу автореферату магістерської роботи

У вступі розкриваються такі складові дослідження: стисла характеристика досліджуваної проблеми та її актуальність; формулювання актуальності теми дослідження в соціальному та проектно-практичному аспектах.

Для доведення актуальності обраної теми дослідження в соціальному аспекті наводяться докази потреб суспільства у рішенні даної проблеми, що

часто фіксуються в документах державного або світового рангу, прийнятих в останні 1-5 років.

Актуальність обраної теми дослідження в проектно-практичному аспекті доводиться шляхом наведення негативних прикладів з практики організації архітектурно-містобудівного простору та їх порівняння з позитивним проектно-практичним досвідом, що потребує наукового осмислення для подальшого застосування.

Після доведення актуальності обраної теми логічно перейти до формулювання мети дослідження, а також вказати конкретні завдання, які мають бути вирішені відповідно до цієї мети. Це звичайно робиться у формі перерахування (вивчити..., описати..., встановити..., вияснити..., вивести формулу... тощо). Мета дослідження – це запланований результат. Результат має бути конструктивним, тобто спрямованим на вироблення суспільне корисного продукту з ліпшими, ніж було раніше, показниками якості або процесу її досягнення.

Об'єкт і предмет дослідження – є обов'язковими елементами вступу. Об'єкт – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Предмет - міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага магістра, оскільки предмет дослідження визначає тему магістерської роботи, яка позначається на титульному аркуші як її назва.

Стисла оцінка сучасного стану теорії і практики з досліджуваної проблеми – необхідна частина вступної частини автореферату. Для формулювання актуальності обраної теми в науково-теоретичному аспекті складається короткий огляд літератури, з якого можна зробити висновок, що дана тема ще не розкрита (розкрита лише частково, або не в тому аспекті) і тому вимагає подальшого розроблення. Специфічною рисою проблеми є те, що для її вирішення необхідно вийти за рамки старого, вже досягнутого знання.

Важливим етапом наукової праці є вибір методів дослідження – інструменту отримання фактичного матеріалу і необхідної умови досягнення поставленої в роботі. В авторефераті слід назвати ці методи та для чого вони застосовані. Наприклад: методи емпіричного аналізу спостереження, вимірювання застосовано для формулювання основних характеристик досліджуваного об'єкту; застосування методів порівняння та абстрагування дозволили розробити класифікацію досліджуваних об'єктів; метод графічного моделювання застосовано при розробці аналітичних схем.

При обґрунтуванні новизни обов'язковим є порівняння з близькими результатами інших дослідників. Описуючи практичну значущість, треба вказати форму і масштаби впровадження наукового результату. При формулюванні наукової новизни можна, зокрема, вживати такі вирази: «вперше формалізовано...», «розроблено метод..., який відрізняється від...», «доведена залежність між...», «досліджена поведінка... і показано...», «доопрацьовано (відомий) метод... в частині... і розповсюджено на новий клас систем...», «створена концепція, що узагальнює... і розвиває...», «досліджено новий ефект...», «розроблено нову систему... з використанням відомого принципу...».

Практичне значення отриманих результатів в дисертації з прикладним значенням висвітлюють результати практичного застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їх використання.

В пункті «апробація результатів дисертації» зазначається, на яких наукових конференціях, симпозіумах висвітлено результати досліджень, включених до магістерської дисертації.

Публікації. Вказують, у скількох монографіях, статтях у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій, авторських свідоцтвах опубліковані результати дисертації.

Рекомендований об'єм вступу - не більше 8-10 % об'єму основної частини роботи.

3 Зміст і структура основної частини дослідження

Зміст основної частини роботи повинен відповідати завданню і вимогам, викладеним в методичних вказівках відповідної (що профілює) кафедри. Основу змісту дисертації має складати новий матеріал: узагальнення вже відомих даних з інших наукових позицій або аспектів, а також опис відкритих фактів, явищ і

закономірностей. Характерними ознаками форми викладення змісту дисертації є високий ступінь абстрагування, активне застосування засобів логічного мислення, а також аргументованість суджень і точність наведених даних.

Найменування розділів відбивають послідовне виконання завдання. Зміст і об'єм основної частини студент і керівник формують спільно. Орієнтовно загальний об'єм основної частини дослідження (без ілюстрацій) для магістерської роботи архітектора складає 60 сторінок. (Шрифт «Times New Roman», кегль 14; інтервал 1,5).

Зміст основної частини роботи включає, як правило, три розділи (орієнтовно 20 сторінок тексту), кожний із якого має 3-4 підрозділи, відповідно по 5-7 сторінок тексту.

Для магістерської роботи архітектора можна запропонувати таку структуру. В першому розділі аналізується, систематизується науково-практичний досвід за темою дослідження. В огляді літератури здобувач окреслює основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Стисло, критично висвітивши роботи попередників, здобувач повинен назвати ті питання, котрі залишилися невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі.

У другому розділі, як правило, обґрунтовують вибір напрямку досліджень, наводять методи вирішення задач. На основі запропонованих методів дослідження вирішуються основні завдання роботи (наприклад, формулювання принципів формування досліджуваних об'єктів, або прийомів їх архітектурно-містобудівної організації). Третій розділ присвячений опису апробації отриманих результатів роботи в ході експериментального проектування.

В кінці кожного розділу надаються висновки, що стисло підсумовують його основні здобутки. Загальний обсяг висновків: три – п'ять позицій, усього 1- 1, 5 сторінки.

4 Зміст і структура загальних висновків

Загальні висновки дисертації виконують роль закінчення, обумовленого логікою проведення дослідження у формі синтезу накопиченої в основній частині наукової інформації. Цей синтез - послідовне, логічно струнке викладення отриманих підсумкових результатів та їх співвідношення із

загальною метою і конкретними завданнями, поставленими і сформульованими у вступі. Загальні висновки повинні містити короткі висновки за результатами виконаної роботи, оцінку повноти рішення завдань дослідження, рекомендації по використанню результатів роботи, її значущість та наукову новизну. Загальний обсяг висновків: п'ять – сім позицій, усього до 2-х сторінок.

5 Характеристики списку використаних джерел (літератури) згідно із стандартними вимогами ТПУ, включаються усі джерела, на які є посилання в тексті роботи. Джерела в списку розташовують і нумерують в порядку їх згадки в тексті роботи арабськими цифрами без точки [24, с. 13]. Список використаних джерел - елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Такий список - одна з суттєвих частин дисертації, що віддзеркалює самостійну творчу працю її автора і демонструє ступінь фундаментальності проведеного дослідження. Кількість опрацьованих джерел для магістерської роботи повинно перебільшувати 50 поз.

При посиланні в тексті на використані джерела слід приводити їх номери (у списку використаної літератури), поміщені в квадратні дужки, наприклад: "як вказано в роботах [7, 11] вирішення екологічних питань є вельми актуальним завданням у формуванні містобудівного простору».

6 Вимоги до оформлення ілюстрацій (схеми, графіки, діаграми і т. д.) іменуються в тексті малюнками і нумеруються крізною нумерацією арабськими цифрами по усьому тексту роботи за винятком ілюстрацій, поміщених в Додатках..

Допускається нумерація малюнків в межах розділу. Тоді номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера малюнка, розділених точкою. Приклади:

1 Малюнок 5.1, Малюнок 5.7 (нумерація в тексті розділу 5).

2 Малюнок А. 7 (нумерація в Додатку).

Ілюстрація розташовується за текстом документу відразу після першого посилання на неї, якщо вона розміщується на листі формату А4. Якщо формат ілюстрації більше А4, її слід поміщати в додатку.

Ілюстрації слід розміщувати так, щоб їх можна було розглядати без повороту документу або з поворотом за годинниковою стрілкою.

4 ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ТА СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання, тощо)	розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
Практична робота в ЗМ 1.	25 %
Контрольна робота ЗМ 1.	10 %
Всього за ЗМ 1	35 %
Практична робота в ЗМ 2.	25 %
Контрольна робота ЗМ 2.	10 %
Всього за ЗМ 2	35 %
Всього за модулем 1	70 %

5 КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

1 Результати роботи у вигляді вступної частини пояснювальної записки, що уключає текстовий матеріал, виконані в повному обсязі, завдання роботи вирішено повністю.

«відмінно»

2 Результати роботи у вигляді вступної частини пояснювальної записки, що уключає текстовий матеріал, виконані не в повній мірі.

«добре»

3 Результати роботи у вигляді вступної частини пояснювальної записки, що уключає текстовий матеріал виконані не повністю.

«задовільно»

4 Результати роботи у вигляді вступної частини пояснювальної записки, що уключає текстовий матеріал виконано частково.

«незадовільно з можливістю повторного складання»

5 Результати роботи у вигляді вступної частини пояснювальної записки, що уключає текстовий матеріал не виконано.

«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1 Рекомендована основна навчальна література

- 1 Артюх С. Основи наукових досліджень: [підручник] / Українська інженерно-педагогічна академія. / С. Артюх. – Харків. : УПА, 2006. – 277с.
- 2 Будко В. В. Філософія / В. В. Будко. Учеб. пособие. – Харьков: ХНАГХ, 2007. – 184 с.
- 3 Мигуренко Р. А. Научно-исследовательская работа. / Р. А. Мигуренко // Учебно-методическое пособие. – Т.: Изд-во ТПУ, 2006. – 184 с.
- 4 Пушкарь А. И. Основы научных исследований и организация научно-исследовательской деятельности: Учебное пособие. / А. И. Пушкарь, Л. В. Портаскова. – Харьков: ИД «ИНЖЕК», 2008. – 2-е изд – 280 с.
- 5 Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень: Підручник. – 2-ге вид., перероб і доп./ Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – Київ: Знання, 2007 – 317 с.

2 Додаткові джерела

- 1 Архітектура. Короткий словник – довідник / за загальною редакцією А. Мардера. – Київ: Будівельник, 1995 – 333 с., іл.
- 2 Білоусова Т. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Кам'янець-Подільський держ. ун-т. // Т. Білоусова. – Кам'янець-Подільський, 2004. – 120с.
- 3 Блауберг И. В. Становление и сущность системного подхода. / И. В. Блауберг, Э. Г. Юдин. – М.: Наука, 1973. – 123 с.
- 4 Витюк Е. Ю. Синергетический подход к решению архитектурных задач: автореф. дис. канд. арх. / Е. Ю. Витюк. – М., 2009. – 18 с.
- 5 Заец Р. Системный подход к инновационному развитию крупного города по пути экоустойчивости. / Р. Заец // Досвід та перспективи розвитку міст України. Збірник наукових праць. Вип. 4 Філософські та теоретичні аспекти містобудування. – Київ: Дніпромісто, 2003. – С. 119- 142.
- 6 Зубков Г. Н. Применение моделей и методов структурного анализа систем в градостроительстве / Г. Н. Зубков. – М.: Стройиздат, 1984. – 152 с.
- 7 Организация, формы и методы научных исследований: учебник для магистрантов. / А. Я. Черныш, Н. П. Багмет и др. – М.: Изд-во РГА, 2011.
- 8 Тімохін В. О. Архітектура містобудівного розвитку. 7 книг з теорії містобудування / В. О. Тімохін. – Київ.: КНУБіА, – 2008. – 629 с.:іл.

9. Плинер В. А. Системный подход в проектировании и организации новых городов / В. А. Плинер. – М.: Стройиздат, 1985. – 128 с.

10 Рябушин А. В. Прогностика в архитектуре и градостроительстве: (Совм. сов.-чехослов. изд.) / А. В. Рябушин, К. Дворжак; под ред. А. В. Рябушина. – М.: Стройиздат, 1983. – 184 с.: ил.

11 Сосновский В. А. Прикладные методы градостроительных исследований: учеб. пособие / В. А. Сосновский, Н. С. Русакова. – М.: Архитектура. – С., 2006. – 112 с.: ил.

12 Фомін І. А. Філософське видіння архітектури і градостроїтельства. / І. А. Фомін // Досвід та перспективи розвитку міст України. Вип. 4. – Київ: Діпромісто, 2003. – С. 8 – 26.

13 Универсальный эволюционизм и глобальные проблемы / Рос. акад. наук, Ин-т философии; отв. ред.: В. Казютинский, Е. Мамчур. – М.: ИФ РАН, 2007. – 253с.

14 Этапы и структура научно-исследовательской работы [Электронный ресурс] <http://www.mfight.ru/main/148-etapy-i-struktura-nauchno-issledovatel'skoj-raboty.html>

15 Яргина З. Н. Градостроительный анализ/ З. Н. Яргина. – М.: Стройиздат, 1984. – 245 с.

3 Методична література

1 Програма нормативної навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» підготовки кваліфікаційного рівня магістр галузі знань 0601 «Будівництво та архітектура» для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування).

2 Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Харківський нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. І. В. Древаль. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 20 с.

3 Конспект лекцій з дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Харківський нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова; уклад. І. В. Древаль, – Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2015. – 60 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Титульна сторінка автореферату

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Охотська
Олександра Іванівна
(гр. МБ- 2015)

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ КРИТИХ МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ
(НА ПРИКЛАДІ М. ПОЛТАВА)

АВТОРЕФЕРАТ
магістра архітектури

ХАРКІВ – 2018

ДОДАТОК 2
ПРИКЛАД СТРУКТУРИ ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ РЕФЕРАТУ
МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження.
.....(1-1,5 стор.)

Зв'язок роботи з важливими науковими програмами, планами, темами.

Дане дослідження виконується у рамках науково-дослідної роботи за держбюджетною темою №..... кафедри.....

Мета дослідження: визначити основні принципи та прийоми архітектурно-містобудівної організації

Завдання дослідження:

1 Проаналізувати й узагальнити науково-практичний досвід з питання.....

2 Виявити основні закономірності функціональної, планувальної та композиційної організації

3 (2 Визначити основні фактори впливу на структурно-функціональну та композиційну організацію.....)

4 Визначити основні принципи та прийоми організації

5 Перевірка результатів дослідження в ході експериментального проектування.

Об'єкт дослідження

Предмет дослідження

Межі дослідження: історичні; географічні

Методи дослідження. В роботі застосована комплексна методика дослідження, яка спирається на емпіричний апарат

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що:

- уточнено визначення терміна
-
-

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи були розкриті та отримали схвальну оцінку на Міжнародній науково-практичній конференції

Публікації. Основні наукові результати дисертаційної роботи викладено у статтях у наукових збірниках, тезах доповідей на Усеукраїнських науково-практичних конференціях.

Структура та обсяги роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (64 найменування). Загальний обсяг роботи – 80 сторінок, у тому числі 50 сторінок основного тексту, 20 сторінок графоаналітичного матеріалу (рисуноків), 10 сторінок списку використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми роботи, визначено об'єкт і предмет, мету і завдання, межі й методи дослідження. З'ясовано наукову новизну одержаних результатів та обґрунтовано їх практичне значення. Розкрито зв'язок із науковими темами. Наведено перелік наукових публікацій, апробацію результатів дисертації, структуру та обсяги роботи.

У першому розділі «.....» виявлено....., систематизовано....., вивчено....., проаналізовано.....

У другому розділі «.....» проаналізовано, встановлено що,.....сформульовано принципи....., розроблені прийоми формування.....

У третьому розділі «.....» на основі сформульованих принципів розроблена концепція формування (вдосконалення)....., яка перевірена на прикладі проектного рішення.....

Основними складовими проектного рішення є пропозиції:

- в функціональному аспекті.....;
- в структуро-планувальному аспекті.....;
- в композиційному аспекті.....;
- в аспекті рішення завдань екологізації та гуманізації архітектурно-містобудівного середовища.....

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

(відповіді відповідають сформульованим завданням дослідження)

1.....

2.....

3....., 4....., 5....., 6.....

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1

2

3

АНОТАЦІЯ

(на українській, російській та англійській мовах)

ДОДАТОК 3

Правила оформлення бібліографічного списку літератури при виконанні навчальних та наукових робіт

Список літератури – необхідний елемент довідкового апарату будь-якої друкованої праці (опублікованої чи неопублікованої): монографії, дисертації, дипломної або курсової роботи, статті.

Правила складання бібліографічного опису регламентуються державним стандартом «ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT)».

1 Список включає цитовану, згадувану та вивчену автором літературу.

2 Зміст списку визначається автором роботи. Особлива увага приділяється відображенню літератури останніх 3-5 років, як показник інформованості автора про сучасний стан досліджуваної теми.

3 При оформленні бібліографічного списку доцільно його назвати «Список використаної літератури».

4 Список відображає всі види документів незалежно від форми (способу) їх представлення та носія (друковані матеріали, географічні карти, електронні носії, інформація віддаленого доступу тощо).

5 При складанні списку літератури можливі різні способи розстановки бібліографічних описів джерел:

- алфавітна;
- хронологічна;

- систематична;
- нумераційна (в порядку появи посилань у тексті роботи).

Найчастіше використовується алфавітна розстановка, тобто в алфавітному порядку прізвищ авторів або назви джерела, якщо автора не має чи їх більше трьох.

6 Вказані в списку публікації подають в наступному порядку:

- роботи вітчизняних й іноземних авторів, надрукованих російською та українською мовами в загальному алфавіті, зважаючи на транскрипцію написання;
- твори вітчизняних та іноземних авторів іноземними мовами, спочатку латинський алфавіт, потім східні мови, якщо є;
- інформація on-line;
- статистичні матеріали.

Офіційні та керівні документи рекомендовано виносити на початок списку.

Як правило, обсяг списку не повинен перевищувати 5 % обсягу рукопису.

Оптимальний обсяг вивченої літератури при написанні магістерської роботи складає 40-50 джерел.

Приклади бібліографічного опису

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги:	1 Шевченко О. О. Функціональна анатомія серцево-судинної системи : навч. посібник для студ. вищ. мед. навч. закладів IV рівня акредитації / О. О. Шевченко. – Київ : Олімпійська літ., 2008. – 184 с.
Один автор	
Два автора	1 Левенець В. М. Спортивна травматологія : навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. / В. М. Левенець, Я. В. Лінько. – Київ : Олімпійська література, 2008. – 216 с.
Три автори	1 Таймазов В. А. Петр Францевич Лесгафт. История жизни и деятельности / В. А. Таймазов, Ю. Ф. Курамшин, А. Т. Марьянович. – СПб. : Печатный Двор, 2006. – 480 с. : ил.
Чотири і більше авторів	1 Навчальні завдання з англійської мови для самостійної роботи студентів 1 курсу (другий семестр) / Л. М. Бардіна, Л. З. Доценко, Т. В. Мартіросова, В. Л. Шепелюк ; НУФВСУ. – Київ, 2003. – 300 с.
Автореферат і дисертацій	1 Андреев О. С. Организационно-педагогические аспекты развития мини-футбола в Российской Федерации : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Олег Семенович Андреев ; Московская ГАФК. – Малаховка, 2009. – 28 с.
Стаття із збірника	1. Гумен В. Шейпінг-програма для урочних занять з фізичного виховання студенток / В. Гумен // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. – Харків, 2006. – № 7. – С. 19–123.

Виробничо-практичне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ**

з дисципліни

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

*(для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності
191 – Архітектура та містобудування)*

Укладач **ДРЕВАЛЬ** Ірина Владиславівна

Відповідальний за випуск *Г. Л. Коптєва*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *К. А. Алексанян*

План 2016, поз. 59 М

Підп. до друку 18.11.2016. Формат 60 x 84/16

Друк на різнографі. Ум. друк. арк. 0,9

Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002

Електронна адреса: rektorat@kname.edu

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.